

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka) kodas	Fakultetas	Institutas
Šiuolaikinės filosofijos kryptys	H 001	Filosofijos	Filosofijos

Studijų būdas	Kreditų skaičius ECTS	Studijų būdas	Kreditų skaičius
paskaitos		konsultacijos	2
individualus	8	seminarai	

Dalyko anotacija ir pagrindinė literatūra

Privalomas profiline kursas "Šiuolaikinės filosofijos kryptys" yra tiesiogiai siejamas su doktoranto disertacijos tematika, t. y. doktorantai studijuoja visus dalyko sande nurodytus klausimus sutinkamai su bendrojo pobūdžio rengiamos daktaro disertacijos problematika. Doktorantas turi būti gerai susipažinęs su konkrečiais filosofijos šaltiniais, pagrindinėmis kontroversijomis, problemomis ir jų sprendimo būdais; gebėti savarankiškai identifikuoti svarbiausias teorines nuostatas ir metodologines prielaidas, palyginti filosofines kryptis ir rasti sąlyčio, sutapimo ir išsiskyrimo taškus. Būtina sėkmingo pasirengimo egzaminui sąlyga – pirminių šiuolaikinės filosofinės literatūros šaltinių studijos.

Atsiskaitymą ir vertinimą sudaro dvi dalys: (a) išplėstinis atsakymas raštu į du klausimus, numatytus kurso programoje; (b) atsakymai žodžiu į egzamino komisijos pateiktus klausimus. Klausimus atsakymui raštu prieš 10 darbo dienų pateikia egzamino komisijos pirmininkas. Doktorantas prieš dvi darbo dienas iki egzamino datos pateikia atsakymą katedros e-pašto adresu - po 10.000 sp. ženklų rišlaus teksto kiekvienam klausimui. Atsakydamas raštu doktorantas turi (1) atskleisti svarbiausias klausimo problematikos teorines prielaidas, išskirti esmines tezes, probleminius laukus ir kontroversijų taškus; (2) parodyti, kuo atsakinėjamas klausimas yra reikšmingas ir naudingas rengiamai disertacijai temų, metodų, polemikos, kontroversijų ar kt. aspektais. Egzaminas vyksta pokalbio forma, o vertinimą lemia doktoranto atsakymai į visus egzamino metu užduotus klausimus: doktorantas atsako į patikslinamuosius atsakymo raštu klausimus, taip pat į kitus komisijos narių užduotus klausimus, nurodytus kurso programoje. Vertinamas doktoranto gebėjimas raštu ir žodžiu artikuliuoti esmines šiuolaikinės filosofijos kryptų kontroversijas, jų diachroninę ir sinchroninę kontekstą bei konceptualines sąsajas, o taip pat pagrįsti jų reikšmingumą rengiamos disertacijos problematikai

Pragmatizmas

1. Pragmatistinė Naujųjų laikų filosofijos kritika: teorijos ir praktikos susietis veiksmo sąvokoje.
2. Pragmatistinis metodas ir pragmatistinė tiesos samprata.
3. Patyrimo sąvokos apibrėžtis: W. James'o "sąmonės srauto" idėja; J. Dewey antifundamentalizmas.
4. Pragmatistinių idėjų įtaka analitinei filosofijai (W. Quine, H. Putnam). Neopragmatizmas (R. Rorty).

Fenomenologija

1. Fenomenologijos principai, metodai, jų raida ir modifikacijos (M. Husserl, M. Merleau-Ponty, vokiškoji, prancūziškoji ir amerikietiškoji fenomenologija).
2. Hermeneutinis posūkis fenomenologijoje (M. Heidegger).
3. Fenomenologijos įtaka egzistencializmui, hermeneutikai ir postmoderniajai filosofijai.
4. Šiuolaikinės fenomenologijos problemos ir kryptys.

Egzistencializmas

1. Žmogaus egzistencijos problema XX a. Egzistencializme
2. „Religinis“ ir „ateistinis“ egzistencializmai

Hermeneutika

1. XX – XXI a. hermeneutikos kryptys, metodai ir raida.
2. Faktiškumo hermeneutika ir jos sąsaja filosofinėje hermeneutikoje (M. Heidegger, H.G. Gadamer).
3. Italų „silpnąjį mąstymą“ hermeneutika.
4. Hermeneutikos ir dekonstrukcijos kontroversija.

Frankfurto mokykla

1. Adorno ir Horkheimerio negatyvioji dialektika
2. J. Habermaso komunikatyviosios veiklos teorija

XX-tojo amžiaus pozityvizmas

1. Vienos ratelis ir mokslo vienybės judėjimas. M.Schlick ir R.Carnap. filosofija kaip loginė analizė.
2. Formalūs ir empiriniai mokslai. Empirinio reikšmingumo kriterijus. Pažinimo pagrindas. Mokslo žinių tikimybinis vertinimas.
3. K.Popper ir mokslo bei metafizikos demarkacijos problema. Objektivaus žinojimo samprata K.Popperio filosofijoje.
4. Loginio pozityvizmo idėjų permąstymas mokslo filosofijoje, jų kritika postpozityvizme (T.Kuhnas ir P.Feyerabendas).

Analitinė filosofija

1. Analitinę tradiciją vienijantis teorinis pagrindas. Analitinio metodo samprata.
2. Loginis atomizmas (B.Russell, ankstyvasis L.Wittgensteinas).
3. Dirbtinės ir natūralios kalbų samprata ir santykis. Sintaktinė, semantinė, pragmatinė ir kontekstualinė kalbos analizė. Kalbinių žaidimų samprata (vėlyvasis L.Wittgensteinas).
4. Oksfordo ir Kembridžo kasdienės kalbos filosofija. Kalbinių aktų teorija.
5. Minties ir kalbos turinio aiškinimas referentinėje semantikoje. Plataus ir siauro turinio skirtis. Internalizmas ir eksternalizmas.
6. Modalinių teiginių ir modalinių tiesų pažintinio ir metafizinio statuso problema.

Postmodernioji filosofija:

1. Modernybės ir postmodernybės apibrėžčių problema (Lyotard, Habermas, Welsch).
2. Modernaus mąstymo kritika arba sąsaja Frankfurto mokykloje.
3. Postmodernių filosofų mąstymo būdai ir prielaidos (J. Baudrillard, M. Foucault, G. Deleuze, J. Derrida).

Auditoriniai užsiėmimai vyksta pagal esamą poreikį.

Konsultuojančiųjų dėstytojų vardas, pavardė	Mokslo laipsnis	Svarbiausieji darbai mokslo kryptyje (šakoje) paskelbti per pastaruosius 5 metus
Jonas Dagys	Dr.	Berniūnas, R., Dagys, J., Dranseika, V., (2017). „Proper names, rigid designation, and empirical studies on personal identity“ // Topoi. An International Review of Philosophy. ISSN: 0167-7411.
		Dagys, Jonas, Pastabos apie Rolando Pavilionio neverbalinio kontinuumo idėją. Problemos 2014 priedas, ISSN 1392-1126 p. 18-28.
		Dagys, Jonas, Dranseika, Vilius, Grenda, Vytautas, Vasilionytė, Ieva, Reduktyvizmo raiška šiuolaikinėje analitinėje filosofijoje. Problemos 2014, t. 85, ISSN 1392-1126 p. 141-152.
		Dagys, Jonas, Šiuolaikinė psichofizinio reduktyvizmo ir antireduktyvizmo polemika ir jos metodologinės

		<p>išdavos. <i>Problemos</i> 2012 priedas, ISSN 1392-1126 p. 22-36.</p> <p>Dagys, Jonas, Nekrašas, Evaldas, Analitinė kalbos ir mokslo filosofija Lietuvoje. <i>Problemos / Vilniaus universitetas</i>. 2010, t. 78. ISSN 1392-1126 p. 43-51.</p> <p>Dagys, Jonas, Putnamian anti-envattor ver. 3.00: new features - same results. <i>Problemos / Vilniaus universitetas</i>. 2010, t. 77. ISSN 1392-1126 p. 39-48.</p>
Mintautas Gutauskas	Dr.	<p>Gutauskas, M., Daraškevičiūtė, V., Cuzzo, G. ir Bacevičiūtė, D. (2021). <i>Gamtos transformacijos: modernybė ir antropocenas: monografija</i>. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.</p> <p>Gutauskas, M. (2021). <i>Žmogus ir gyvūnas: antropologinis skirtumas fenomenologinėje hermeneutinėje filosofijoje</i>. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.</p> <p>Gutauskas, M. (2024). Anthropocentrism and two phenomenological approaches to animal life. <i>Problemos</i>, 105, 45-62. doi:10.15388/Problemos.2024.105.4</p> <p>Gutauskas, M. (2018). Fenomenologinis Vosylius Sezemano filosofijos perskaitymas. <i>Problemos, priedas</i>, 109-112. doi:10.15388/Problemos.2018.0.12355</p>
Marius Povilas Šaulauskas	Dr. (hp)	<p>„Revizionistinis konstruktyviojo empirizmo normatyvumas“ (kartu su J. Bujoku). - <i>Problemos</i>, Nr. 83, Vilnius, 2014, p. 48-61;</p> <p>„Heideggerio bylos“ byla: filosofijos silpnatvė ir stiprybė“ (kartu su L. Adomaičiu). - <i>Sociologija. Mintis ir veiksmai</i>, nr. 1 (34). Vilnius: VU ir KU, 2015, p. 5-15;</p> <p>„Frege's Bedeutung kaip reikšmė ir kaip nurodymas“ (kartu su A. Plėšniu). - <i>Problemos</i>, Nr. 91, Vilnius, 2017, p. 29-43;</p> <p>„Ecological citizenship: habitus of care in the public sphere“ (kartu su A. Bartkiene, R. Bikauskaite). - <i>Problemos. Vilniaus universiteto leidykla</i>, 2018, t. 93, p. 129-141;</p> <p>„Rethinking Ecological Citizenship“ (kartu su A. Bartkiene, R. Bikauskaite, D. Mincyte). - Vilnius, Lithuania: Vilnius University Press, 2019.</p>

Patvirtinta Filosofijos mokslo doktorantūros komitete 2019 m. spalio 22 d., protokolo Nr. 250000-KI-41

Filosofijos mokslo doktorantūros komiteto pirmininkas prof. dr. Marius Povilas Šaulauskas